

Dr. h. c. Prof. Ing. Ján Fabián, CSc. emlékezete

DR. LŐRINCZ ÁRPÁD

Rekenyeújfalu (Rakovnica) szlovák ajkú kisközség *Szlovákia* gömöri régiójában, *Rozsnyótól (Rožňava)* néhány kilométerre. Tipikus bányászfalu volt, ahol a férfi lakosság nyolcvan százaléka a bányamunkából tartotta fenn a családját. 2024. március 16-án emlékezetes, a helyi közélet szempontjából jelentős eseményre került sor a településen, amikor *is Bányász Emlékházat* avattak a község legismertebb szülöttének, *Ján Fabián* professzor úrnak a szülőházában.

Ján Fabián 1935. szeptember 16-án született *Rekenyeújfaluban*, bányászcsaládban. Két testvére volt, édesapja egy bányász munkabaleset után rokkant nyugdíjasként élt. Ján az iskoláit szülőfalujában, majd később *Rozsnyón*, a járási székhelyen végezte. Itt érettségizett 1954-ben a gimnáziumban. Számára, akinek ősei bányában dolgoztak, teljesen természetes volt, hogy a gimnázium elvégzése után a Kassai Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán folytassa tanulmányait. 1952-től már középiskolásként is rendszeresen járt dolgozni a szünidőkben a sebespataki (*Rožňavské Bystré*), rudnai (*Rudná*), illetve rekenyeújfalui (*Rakovnica*) bányákba.

Az egyetemet 1959-ben kitűnő eredménnyel, vörös diplomával fejezte be, és frissen végzett bányamérnökként a rozsnyói ércbányáknál helyezkedett el. Két év múlva azonban visszatért az egyetemre, ahol tanársegédként a *Bányagépészeti Tanszéken* oktatta a jövő szakembereit.

1969 januárjától, mint *Humboldt-ösztöndíjas*, 10 hónapon keresztül az NSZK-ban, *Clausthal-Zellerfeldben* gyarapította ismereteit az ottani *Műszaki Egyetemen*. Elsősorban a számítástechnika bányászatba való bevezetésének lehetőségét kutatta olyan nagynevű tudósokkal, mint *prof. Dorstewitz* vagy

prof. Wilke. A tanulmányút alatt lehetősége nyílt megismerni a modern nyugat-németországi bányák gépesítését és informatikai rendszerét.

Még *Németországban* tartózkodott, amikor tudomására jutott, hogy elnyert egy következő ösztöndíjat, mégpedig *Kanadába*, a *Mining Research Centre, Ottawa* kutatóintézetbe. Itt a külszíni bányászat optimalizációján dolgozott. Ekkor már megkezdte a felkészülést a habilitációjára, melynek eredményeképpen Kanadából való visszatérte után, 1972-ben a kassai alma materben egyetemi docensi címet szerzett. Ottavai tartózkodása alatt (amely egy évvel a „prágai tavasz“ leverése után ment végbe) a kutatóintézetben ajánlatot kapott, hogy amennyiben Kanadában marad, vagyis az emigrációt választja, állandó állást kaphat az intézet kutatói között. Ő ezt, mint, ahogy az a róla készült filmben is elhangzik, egyetlen mondattal elutasította: „*Szlovákiában születtem, Szlovákiában is akarok meghalni.*”

1977-től ismét külföldön dolgozott. *Zambiában, Lusakában* a helyi egyetemen (UNZA) vendégprofesszorként oktatta az afrikai ország leendő bányamérnökeit, emellett pedig az ottani bányaiipari miniszter tanácsadójaként is működött. 1982-ben már *Ghánában* találjuk, mint az ENSZ bányászati szakértőjét. *Afrikában* összesen 5 évet töltött, és szerzett óriási szakmai tapasztalatokat. A későbbiekben legalább 200 bányavállalatnál tett látogatást a világ több mint 40 országában, *Ausztráliát* és *Dél-Amerikát* kivéve.

1993-ban átvette egyetemi professzori kinevezését a *Kassai Műszaki Egyetemen*. Ezután is igen aktív munkát végzett. 15 éven keresztül képviselte *Szlovákiát* a *Bányászati Világkongresszus* szervezőbizottságában (IOC-WMC *International Organizing Committee – World Mining Congress*). Több éven keresztül volt tagja a *Bányászati Professzorok Világszövetségének*. Rendszeresen részt vett szakmai konferenciákon, szinte az egész világon, köztük természetesen *Magyarországon* is. Nagyon jó kapcsolatokat ápolt magyar kollégáival, gyakran emlegette jó barátjaként *Kovács Ferenc professzor urat* a *Miskolci Egyetemről*. Munkásságát számos kitüntetéssel ismerték el. 2001-ben *Romániában*, a *Petrozsényi Egyetemen (Universitatea din Petrosani)* díszdoktori címmel tisztelték meg (*Doctor honoris causa*), de megkapta az *Ostravai Egyetem* aranyérmét is. 2017-ben szülőfaluja *Diszpolgárává* választotta.

Fabián professzor úr azonban nem csak a bányászatban alkotott maradandót. 14 éven keresztül a világ második legrégebbi maratoni futóversenyének a *Kassai Békemaratonnak* szervezőbizottsági tagja volt, ahol a nemzetközi kapcsolatokat irányította. Ő volt a tolmácsok vezetője is, hiszen 6 nyelven beszélt és írt (köztük magyarul), de ebbe nem számította bele a szlovákkal ron szláv nyelveket, mint a cseh, a lengyel, a szerb, a horvát stb.

Sokat publikált, több könyvnek volt a szerzője. A szakmai kiadványok mellett legismertebb a saját életét bemutató életrajzi műve, a „*Putovanie za banickým chlebikom*” (Vándorlás a bányászkenyérért).

A Bányász Emlékház avatásán részt vevők egy csoportja

A Bányász Emlékház falán elhelyezett emléktábla közvetlenül a leleplezés után

A magánéletben barátságos és társaságot kedvelő ember volt. Azonnal megtalálta a közös hangot a vele kapcsolatba kerülő személyekkel. Fiatal kollégái szakmai tevékenységét segítette, bármikor hozzá fordulhattunk¹ problémáinkkal, kérdéseinkkel. Az évtizedek alatt felhalmozott hatalmas mennyiségű tapasztalatait igyekezett másokkal is megosztani. Páratlan memóriával áldotta meg a Teremtő; akik ismertük, sokszor „két lábon járó lexikonként” emlegettük.

Ján Fabián professzor 2018. február 2-án hunyt el; szülőfalujában, *Rekenyeújfaluban* helyezték örök nyugalomra. A helyi önkormányzat a szülőházát megvásárolta, és *Bányász Emlékházzá* alakította át. Az épületen emléktáblát helyeztek el, amely arra figyelmeztet, hogy ebben a házban töltötte gyermekkorát a község legismertebb szülőtte, a nemzetközi hírű bányamérnök és egyetemi professor.

A Bányász Emlékház avatásának résztvevői előadásokat is hallhattak. A jobb oldalon, bányász díszruhában a szerző, dr. Lőrincz Árpád bányamérnök

¹ A szerző tanítványa volt *Fabián professzornak*, később pedig szakmai-baráti kapcsolatban álltak egymással.